ఆంధ్రప్రదేశ్ సామాజిక-ఆర్థిక సర్వే 2025–26

అధ్యాయం 1: సాధారణ అవలోకనం & అనుబంధ రంగాలు

1. భౌగోళిక, జనాభా మరియు సామాజిక-ఆర్థిక ప్రొఫైల్

భౌగోళిక ప్రొఫైల్

- **ప్రాంతం:**1,62,970 చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంతో, భారతదేశంలో 8వ అతిపెద్ద రాష్ట్రంగా ఉంది.
- **జిల్లాలు:**28 జిల్లాలు.
- **తీరప్రాంతం:**1,053.07 కి.మీ., భారతదేశంలో 3వ అతి పొడవైన తీరప్రాంతం.
- **వాతావరణం:**ఉష్ణమండల.

జనాభా ప్రొఫైల్

- **జనాభా (2011 జనాభా లెక్కలు):**4.96 కోట్లు (495.77 లక్షలు), దీనితో ఇదిజనాభా ప్రకారం **10వ అతిపెద్ద రాష్ట్రం.**
- **భారతదేశ జనాభాలో వాటా:**4.09%.
- **జనాభా పెరుగుదల:**ఐదు దశాబ్దాలలో జనాభా రెట్టింపు కంటే ఎక్కువైంది, 1961లో 233 లక్షల నుండి 2011లో 495.77 లక్షలకు పెరిగింది.

జనాభా సాంద్రత

- **ఆంధ్రప్రదేశ్:** ప్రతి చదరపు కిలోమీటరుకు **304 మంది వ్యక్తులు.**
- **జాతీయ సగటు:** ప్రతి చదరపు కిలోమీటరుకు **382 మంది వ్యక్తులు.**
- **పరిశీలన:**ఆంధ్రప్రదేశ్ జనసాంద్రత జాతీయ సగటు కంటే గణనీయంగా తక్కువగా ఉంది.

లింగ నిష్పత్తి

- **2001:**983.
- **2011:**997.
- **జాతీయ సగటు (2011):**943.

- **పరిశీలన:**ఆంధ్రప్రదేశ్ జాతీయ సగటు కంటే గణనీయంగా మెరుగైన లింగ నిష్పత్తిని కలిగి ఉంది.

అక్షరాస్యత

- **మొత్తం అక్షరాస్యత:**2001లో 62.07% నుండి 2011లో 67.35%కి మెరుగుపడింది.
- **మహిళా అక్షరాస్యత:**2001లో 52.72% నుండి 2011లో 59.96%కి మెరుగుపడింది.
- **జాతీయ అక్షరాస్యత (2011):**72.98%.
- **పరిశీలన:**1981 నుండి మొత్తం అక్షరాస్యత 37 శాతం పాయింట్లకు పైగా పెరిగినప్పటికీ మరియు మహిళా అక్షరాస్యత గణనీయంగా వృద్ధి చెందినప్పటికీ, రాష్ట్ర అక్షరాస్యత రేటు జాతీయ సగటు కంటే తక్కువగానే ఉంది.

భూ వినియోగ నమూనా

- **నికర సాగు విస్తీర్ణం:**59.14 లక్షల హెక్టార్లు (36.29% వాటా) –*రాష్ట్రంలో ఇది అతిపెద్ద భూ వినియోగ వర్గం.*
- **అడవులు:**36.88 లక్షల హెక్టార్లు (22.63%).
- **ప్రస్తుత బీడు భూమి:**23.80 లక్షల హెక్టార్లు (14.60%).
- **వ్యవసాయేతర ఉపయోగాలు:**21.01 లక్షల హెక్టార్లు (12.89%).
- **ఇతర బీడు భూములు, సాగు చేయలేని బంజరు భూములు, పశువుల మేత మొదలైనవి:**16.45 లక్షల హెక్టార్లు (10.09%).
- **బీడు మరియు సాగుకు యోగ్యం కాని భూమి:**13.35 లక్షల హెక్టార్లు (8.19%).
- **ఇతర చెట్ల పంటలు మరియు తోటలు:**1.54 లక్షల హెక్టార్లు (0.94%).

2. జిల్లా పునర్వ్యవస్థీకరణ

జిల్లాల పరిణామం

- **2014:**13 జిల్లాలు.
- **2022:**26 జిల్లాలు.
- **2025:** 28 జిల్లాలు.
- **కొత్తగా ఏర్పడిన జిల్లాలు (2025):** *పోలవరం మరియు మార్కాపురం*.

పునర్వ్యవస్థీకరణ ప్రభావంకొత్త జిల్లాల ఏర్పాటు రాష్ట్రవ్యాప్తంగా జనాభా పంపిణీ, జనసాంద్రత, పట్టణీకరణ, అక్షరాస్యత మరియు లింగ నిష్పత్తులతో సహా జనాభా గణాంకాలలో గణనీయమైన మార్పులను తీసుకువచ్చింది.

పునర్వ్యవస్థీకరణ తర్వాత కీలక జనాభా సూచికలు

- **అత్యధిక జనాభా:** ఎస్పీఎస్ఆర్ నెల్లూరు (24.17 లక్షలు).
- **అత్యల్ప జనాభా:** పోలవరం (3.49 లక్షలు).
- **అత్యధిక పట్టణీకరణ:** విశాఖపట్నం (89.69% పట్టణ జనాభా).
- **అత్యల్ప పట్టణీకరణ:** పోలవరం (2.84%).
- **అత్యధిక జనాభా సాంద్రత:** విశాఖపట్నం (చదరపు కిలోమీటరుకు 1,870 మంది).
- **అత్యల్ప జనాభా సాంద్రత:** పోలవరం (చదరపు కి.మీ.కు 54 మంది).
- **అత్యధిక లింగ నిష్పత్తి:** పోలవరం (1,000 మంది పురుషులకు 1,051 మంది మహిళలు).
- **అత్యల్ప లింగ నిష్పత్తి:** మార్కాపురం (962).
- **రాష్ట్ర సగటు లింగ నిష్పత్తి:**997.
- **అత్యధిక అక్షరాస్యత:**విశాఖపట్నం (79.05%).
- **అత్యల్ప అక్షరాస్యత:** అల్లూరి సీతారామ రాజు (44.67%).

3. స్వర్ణ ఆంధ్ర @2047 విజన్

లక్ష్యం మరియు ప్రారంభం

- **దృష్టి:**భారతదేశ స్వాతంత్ర్య శతాబ్ది ఉత్సవాలను పురస్కరించుకుని, 2047 నాటికి ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను సంపన్న, ఆరోగ్యకరమైన, సంతోషకరమైన రాష్ట్రంగా తీర్చిదిద్దడం.
- **ప్రారంభ తేదీ:**13 డిసెంబర్ 2024.
- **ఫౌండేషన్ సంవత్సరం:**2025–26 (అమలు యొక్క మొదటి పూర్తి సంవత్సరం).
- **సూత్రీకరణ:**విస్తృతమైన ప్రజా సంప్రదింపులు, పౌరులు మరియు విద్యార్థుల భాగస్వామ్యం, సామాజిక సంస్థలు మరియు క్షేత్రస్థాయి అభిప్రాయాల ద్వారా తయారు చేయబడింది.

CARPE DIEMIAS

పది సూత్రాలు (పది మార్గదర్శక సూత్రాలు) ఈ దార్శనికత పది లక్ష్య-ఆధారిత ప్రాధాన్యతలపై ఆధారపడి ఉంది:

1. పేదరిక నిర్మూలన
2. జనాభా మరియు మానవ వనరుల అభివృద్ధి
3. నైపుణ్యాభివృద్ధి
4. నీటి భద్రత
5. వ్యవసాయ-సాంకేతికత
6. లాజిస్టిక్స్
7. శక్తి సామర్థ్యం
8. ఉత్పత్తి నాణ్యత
9. పర్యావరణ పరిశుభ్రత
10. లోతైన సాంకేతిక పరిజ్ఞాన స్వీకరణ

CARPE DIEMIAS

ఆర్థిక మరియు పెట్టుబడి లక్ష్యాలు

- **GSDP లక్ష్యాలు:**₹15.91 లక్షల కోట్లు (2024–25), 2028–29 నాటికి ₹29.29 లక్షల కోట్లకు చేరుతుందని అంచనా, మరియు2047–48 నాటికి ₹308.11 లక్షల కోట్లు.
- **పెట్టుబడి విధానం:**ప్రభుత్వ పెట్టుబడి (23%)తో పాటు ప్రధానంగా ప్రైవేట్ పెట్టుబడి (77%) ద్వారా నడపబడుతోంది.

పరిపాలనా యంత్రాంగం మరియు ప్రాంతీయ ప్రణాళిక

- **పరిపాలన:**సాక్ష్యాధారిత పాలన మరియు జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వం విజన్ యాక్షన్ ప్లాన్ యూనిట్లు, కేపీఐ పర్యవేక్షణ ఫ్రేమ్‌వర్క్, సామర్థ్య నిర్మాణ కార్యక్రమాలు మరియు శాఖాపరమైన సమన్వయ యంత్రాంగాలను ఏర్పాటు చేసింది.
- **ఆర్థిక ప్రాంతాలు:** *రాష్ట్రం మూడు ఆర్థిక ప్రాంతాలుగా విభజించబడింది* విశాఖపట్నం ఆర్థిక ప్రాంతం (VER), అమరావతి ఆర్థిక ప్రాంతం మరియు తిరుపతి ఆర్థిక ప్రాంతం.
- **విశాఖపట్నం ఆర్థిక ప్రాంతం:**నగర మరియు ప్రాంతీయ వృద్ధి కేంద్రాల కార్యక్రమం కింద నీతి ఆయోగ్ సహకారంతో తయారు చేయబడింది, 2047 నాటికి 750–800 బిలియన్ డాలర్ల ఆర్థిక వ్యవస్థను అంచనా వేస్తోంది.

4. స్థూల ఆర్థిక సముదాయాలు (2025–26 మొదటి ముందస్తు అంచనాలు)

స్థూల రాష్ట్ర దేశీయ ఉత్పత్తి

- ప్రస్తుత ధరల వద్ద GSDP:₹17.62 లక్షల కోట్లు.
- GSDP వృద్ధి రేటు:10.75%.

రంగాల వారీగా వృద్ధి

- వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ రంగాలు:10.14%.
- పరిశ్రమ:9.15%.
- సేవలు:10.67%.

ఉప-రంగ వృద్ధి ముఖ్యాంశాలు

- **వ్యవసాయం:** ఫిషింగ్ & ఆక్వాకల్చర్ 17.69% వృద్ధితో, ఆ తర్వాత ఉద్యానవనం (8.26%) మరియు పశుసంపద (5.15%) ఉన్నాయి.
- **పరిశ్రమ:** నిర్మాణం 14.18% వృద్ధితో, ఆ తర్వాత మైనింగ్ (7.88%) మరియు తయారీ (7.03%) రంగాలు ఉన్నాయి.
- **సేవలు:** కమ్యూనికేషన్స్ 15.13% వృద్ధితో, ఆ తర్వాత బ్యాంకింగ్ & ఇన్సూరెన్స్ (13.59%), ట్రేడ్ & హోటల్స్ (12.41%), మరియు రియల్ ఎస్టేట్ (11.99%) ఉన్నాయి.

తలసరి ఆదాయం

- **ఆంధ్రప్రదేశ్:**₹2,94,507.
- **జాతీయ సగటు (భారతదేశం):**₹2,19,575.
- **పరిశీలన:**ఆంధ్రప్రదేశ్ తలసరి ఆదాయం జాతీయ సగటు కంటే గణనీయంగా ఎక్కువగా ఉంది.

5. ప్రభుత్వ ఆర్థిక వ్యవహారాలు (2025–26 సవరించిన అంచనాలు)

రాబడి రసీదులు

- **సొంత పన్ను రాబడి:**₹98,025 కోట్లు.
- **సొంత పన్నేతర ఆదాయం:** ₹14,324 కోట్లు.

- **కేంద్ర బదిలీలు:**₹1,04,493 కోట్లు.

వ్యయం, అప్పు మరియు లోటులు

- **మొత్తం వ్యయం: ₹2,49,134 కోట్లు (ఆర్థిక సంవత్సరం 2024–25)**కి పెంచడం₹2,77,519 కోట్లు (ఆర్థిక సంవత్సరం 2025–26 RE).
- **మొత్తం అప్పు:** ₹5,68,623 కోట్లు (ఆర్థిక సంవత్సరం 2024–25) పెరుగుదలకు₹6,35,177 కోట్లు (ఆర్థిక సంవత్సరం 2025–26 RE).
- **రాబడి లోటు:**తగ్గుతుందని అంచనా వేయబడింది₹60,285 కోట్లు (ఆర్థిక సంవత్సరం 2024–25) నుండి₹41,118 కోట్లు (ఆర్థిక సంవత్సరం 2025–26 RE).
- **ఆర్థిక లోటు:**స్వల్పంగా తగ్గుతుందని అంచనా వేయబడింది₹81,362 కోట్లు (ఆర్థిక సంవత్సరం 2024–25) నుండి₹80,567కోటి (ఆర్థిక సంవత్సరం 2025–26 RE).

6. ధరలు, వేతనాలు మరియు ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ (పిడిఎస్)

ధర పర్యవేక్షణ

- **నోడల్ ఏజెన్సీ:** *డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్ & స్టాటిస్టిక్స్ (DES) పర్యవేక్షిస్తుంది* వినియోగదారుల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడానికి మరియు అసాధారణ ధరల పెరుగుదలను నివారించడానికి నిత్యావసర వస్తువులు.
- **పర్యవేక్షించబడిన వస్తువులు:**ప్రారంభంలో 8 వస్తువులను (బియ్యం, పప్పుధాన్యాలు, వంట నూనెలు, మసాలాలు, ఉల్లిపాయలు) ట్రాక్ చేయడం జరిగింది.*ఫిబ్రవరి 2025లో వేరుశెనగ నూనె మరియు పామాయిల్ జోడించబడ్డాయి*.
- **ధరల పోకడలు (ఏప్రిల్–డిసెంబర్ 2025):**బియ్యం (రెండవ రకం), పొద్దుతిరుగుడు నూనె, చింతపండు ధరలు పెరగగా, కందిపప్పు, ఎండు మిరపకాయలు, ఉల్లిపాయల ధరలు తగ్గాయి. కొన్ని తగ్గుదలలు ఉన్నప్పటికీ, మొత్తం వినియోగదారుల ధరల సూచిక (సీపీఐ) జీవన వ్యయం పెరిగినట్లు సూచిస్తోంది.

ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ (పిడిఎస్)

- **కవరేజ్:**29,796 సరైన ధరల దుకాణాలు, 1.48 కోట్ల రేషన్ కార్డుదారులు మరియు 4.35 కోట్ల లబ్ధిదారులు.
- **సరఫరా చేయబడిన వస్తువులు:**బలవర్ధక బియ్యం, రాగి, జొన్న, చక్కెర మరియు గోధుమ పిండిని ఉచితంగా లేదా అధిక రాయితీ ధరలకు అందిస్తారు.
- **బియ్యం కేటాయింపు:**2025–26 సంవత్సరానికి నెలకు 2.36 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులు కేటాయించబడ్డాయి.

- **డిజిటల్ సంస్కరణలు:**98 శాతం రేషన్ కార్డులు ఆధార్‌తో అనుసంధానించబడి ఉన్నాయి. నకిలీ లబ్ధిదారులను నివారించడానికి, ధాన్యం దారి మళ్లింపును తగ్గించడానికి మరియు లక్షిత పంపిణీని నిర్ధారించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బయోమెట్రిక్ ధృవీకరణ మరియు రియల్-టైమ్ స్టాక్ ట్రాకింగ్‌ను ఉపయోగిస్తుంది.

దీపం-2 పథకం

- **లక్ష్యం:**అర్హులైన కుటుంబాలకు ప్రతి సంవత్సరం మూడు ఉచిత ఎల్‌పిజి సిలిండర్లను అందించడం ద్వారా స్వచ్ఛమైన వంట ఇంధనాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **పనితీరు (ఏప్రిల్–డిసెంబర్ 2025):**విడుదల చేసిన ₹1,554.06 కోట్ల సబ్సిడీలతో 1.84 కోట్ల మంది లబ్ధిదారులను కవర్ చేయడం జరిగింది.
- **ప్రాముఖ్యత:**వంటచెరకుపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గిస్తుంది, మహిళల ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది, ఇళ్లలోని వాయు కాలుష్యాన్ని అరికడుతుంది మరియు అటవీ విస్తీర్ణాన్ని కాపాడుతుంది.

7. వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ కార్యకలాపాలు

వ్యవసాయం

CARPE DIEMIAS

- సాగు విస్తీర్ణం: 59.14 లక్షల హెక్టార్లు (భౌగోళిక ప్రాంతంలో 36.29%).
- **వర్షపాతం (జూన్–డిసెంబర్ 2025):**సాధారణం కంటే 4.2% అధికంగా 896.8 మి.మీ వర్షపాతం నమోదైంది, ఇది మెరుగైన నీటిపారుదల మరియు పంట పెరుగుదలకు భరోసా ఇస్తుంది.
- **ఆహార ధాన్యాల పనితీరు (2వ ముందస్తు అంచనాలు 2025–26):**విస్తీర్ణం 15.11% పెరిగి 42.74 లక్షల హెక్టార్లకు చేరింది; ఉత్పత్తి 17.03% పెరిగి 190.29 లక్షల టన్నులకు చేరింది.
- **వరి పనితీరు:**సాగు విస్తీర్ణం 18.83% పెరగగా, ఉత్పత్తి 146.09 లక్షల టన్నులకు చేరుకుంది.

రైతు సంక్షేమం మరియు రుణం

- **అన్నదాత సుఖీభవ – PM కిసాన్:** 46.86 లక్షల రైతు కుటుంబాలు రెండు విడతల్లో విడుదలైన ₹6,309 కోట్లతో లబ్ధి పొందింది.
- **వ్యవసాయ రుణం:**వార్షిక రుణ పథకం కింద ₹2,96,764 కోట్లు పంపిణీ చేయగా, లక్ష్యంలో 97 శాతం సాధించబడింది.
- **కౌలు రైతులు:** 8.24 లక్షలుక్రియాశీల పంట సాగుదారుల హక్కుల కార్డులు (CCRCలు) జారీ చేయబడ్డాయి, దీని ద్వారా సంస్థాగత రుణాలు మరియు పథకాల ప్రయోజనాల కోసం ₹3,768 కోట్ల రుణాలను అందించే వీలు కలిగింది.

- **పంట భీమా:**11.81 లక్షల హెక్టార్లలో 10.63 లక్షల మంది రైతులకు ఈ కార్యక్రమం వర్తిస్తుంది.

సహజ వ్యవసాయం మరియు యాంత్రీకరణ

- **APCNF (AP కమ్యూనిటీ మేనేజ్డ్ నేచురల్ ఫార్మింగ్):**10.20 లక్షల మంది రైతులు 4.89 లక్షల హెక్టార్లలో సుస్థిరమైన, రసాయన రహిత మరియు వాతావరణ మార్పులను తట్టుకోగల వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహిస్తున్నారు.
- **వ్యవసాయ యాంత్రీకరణ:**కార్మికుల కొరత మరియు సాగు ఖర్చులను తగ్గించడానికి 38,610 యంత్ర పరికరాలు పంపిణీ చేయబడ్డాయి మరియు 239 కస్టమ్ హైరింగ్ సెంటర్లకు మద్దతు ఇవ్వబడింది.
- **నేల ఆరోగ్య నిర్వహణ:**సమతుల్య ఎరువుల వాడకం మరియు పోషక నిర్వహణను నిర్ధారించడానికి 6 లక్షల మట్టి నమూనాలను సేకరించి, 5.52 లక్షల నమూనాలను పరీక్షించారు.

ఉద్యానవన శాస్త్రం

- **పనితీరు:**46.43 లక్షల ఎకరాల విస్తీర్ణంలో 406.38 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల ఉత్పత్తి.
- **జాతీయ స్థానం:** భారతదేశంలో అతిపెద్ద పండ్ల ఉత్పత్తిదారుగా ఆంధ్రప్రదేశ్ మొదటి స్థానంలో ఉంది.15.6% జాతీయ వాటా.
- **కార్యక్రమాలు:**రాయలసీమను ఒక ప్రత్యేక ఉద్యానవన కేంద్రంగా అభివృద్ధి చేస్తున్నారు. ప్రధానంగా పండించే పంటలలో ఇవి ఉన్నాయి:*అరటి, ఆయిల్ పామ్, జీడిపప్పు, కొబ్బరి మరియు అరకు కాఫీ*MIDH, RKVY, NMEO—ఆయిల్ సీడ్స్, మరియు APMIP వంటి పథకాల మద్దతుతో.

పశుపోషణ

- **జాతీయ ర్యాంకింగ్‌లు:**గుడ్ల ఉత్పత్తిలో 1వ స్థానం (2,739 కోట్ల గుడ్లు), మాంసంలో 4వ స్థానం (11.37 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులు), మరియు పాలలో 7వ స్థానం (139.46 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులు).
- **మౌలిక సదుపాయాలు:**10,606 రైతు సేవా కేంద్రాలు, పశువైద్య ఆసుపత్రులు మరియు మొబైల్ పశువైద్య యూనిట్ల ద్వారా సేవలు అందించబడతాయి.
- **ధోరణులు:**2019 పశువుల గణన ప్రకారం కోళ్లు, గొర్రెల సంఖ్య రెండింటిలోనూ పెరుగుదల ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది.

మత్స్య పరిశ్రమ

- **సహకారం:**భారతదేశ మొత్తం చేపల ఉత్పత్తిలో దాదాపు 29% ఉత్పత్తి చేస్తూ, అగ్రగామి మత్స్య రాష్ట్రంగా నిలుస్తోంది.
- **చేపల ఉత్పత్తి (డిసెంబర్ 2025 వరకు):** 47.28 లక్షల టన్నులువార్షిక లక్ష్యంలో 72% సాధించడం.

- **దృష్టి సారించాల్సిన అంశాలు:**మత్స్యకారుల సంక్షేమం, ఆక్వాకల్చర్ అభివృద్ధి, మౌలిక సదుపాయాల కల్పన మరియు ఆధునిక చేపల వేట పద్ధతులు.

అడవులు

- **అటవీ విస్తీర్ణం:** 30,084.96 చదరపు కిలోమీటర్లు, ఇది రాష్ట్ర మొత్తం వైశాల్యంలో 23.59%కి సమానం..
- **కార్యక్రమాలు:**నగర వన్ యోజన, వనమహోత్సవం, క్యాంపా అటవీకరణ మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రేట్ గ్రీన్ వాల్.
- **సామాజిక అటవీకరణ:**6.13 కోట్ల మొక్కలు నాటారు.

పట్టు పరిశ్రమ

- **జాతీయ స్థానం:**భారతదేశంలో ముడి పట్టును ఉత్పత్తి చేసే రెండవ అతిపెద్ద దేశం.
- **ఉత్పత్తి (డిసెంబర్ 2025 వరకు):**56,473 మెట్రిక్ టన్నుల పట్టుగూళ్లు మరియు 7,800 మెట్రిక్ టన్నుల ముడి పట్టు.

8. వ్యవసాయ మార్కెటింగ్

నిల్వ మౌలిక సదుపాయాలు

CARPE DIEMIAS

- **మొత్తం గోదాములు:**1,052, మొత్తం 9.65 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల నిల్వ సామర్థ్యంతో.
- **కార్యాచరణ గోదాములు:**5.92 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల కార్యాచరణ సామర్థ్యంతో 643.
- **ప్రాముఖ్యత:**తగినంత నిల్వ సౌకర్యం, నష్టానికి అమ్మకాలు జరపడాన్ని నివారిస్తుంది, పంట కోత అనంతర నష్టాలను తగ్గిస్తుంది, మరియు రైతులకు మెరుగైన ధర లభించేలా చేస్తుంది.

వ్యవసాయ మార్కెట్ కమిటీలు (AMCs)

- **ఆదాయ సేకరణ:**డిసెంబర్ 2025 వరకు మార్కెట్ ఫీజుల కింద ₹429.77 కోట్లు వసూలు చేయబడ్డాయి.

జాతీయ వ్యవసాయ మార్కెట్ (ఇ-నామ్)

- **అవలోకనం:**పారదర్శకమైన, పోటీతత్వంతో కూడిన మరియు ఆన్‌లైన్ ట్రేడింగ్‌ను సాధ్యం చేస్తూ, మధ్యవర్తుల పాత్రను తగ్గించేందుకు APMCలను అనుసంధానించే ఒక పాన్-ఇండియా ఎలక్ట్రానిక్ ట్రేడింగ్ ప్లాట్‌ఫామ్.
- **APలో పనితీరు:** *e-NAMలో 33 మార్కెట్లు ప్రారంభించబడ్డాయి.*

- **నమోదులు:**183 మంది రైతులు, 104 మంది వ్యాపారులు, 25 మంది కమీషన్ ఏజెంట్లు మరియు 39 రైతు ఉత్పత్తిదారుల సంఘాలు (FPOలు) నమోదు చేయబడ్డాయి.
- **వాణిజ్య గణాంకాలు:**₹5,054.86 కోట్ల మొత్తం వాణిజ్య విలువతో 9.88 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల వాణిజ్య పరిమాణాన్ని సులభతరం చేసింది.

9. పరిశ్రమలు

ఆంధ్రప్రదేశ్: వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న పారిశ్రామిక శక్తి కేంద్రం

ఆంధ్రప్రదేశ్ భారతదేశంలోని అత్యంత ఆకర్షణీయమైన పారిశ్రామిక గమ్యస్థానాలలో ఒకటిగా వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతోంది. దాని వ్యూహాత్మక భౌగోళిక స్థానం, సుదీర్ఘ తీరప్రాంతం, సమృద్ధిగా ఉన్న సహజ వనరులు, బలమైన వ్యవసాయ ఆధారం, నమ్మకమైన విద్యుత్ సరఫరా, పెట్టుబడిదారులకు అనుకూలమైన పాలన, నిర్మాణాత్మక సంస్కరణలు మరియు ప్రపంచ పెట్టుబడుల ఆకర్షణ వంటి అంశాలు ఈ వృద్ధికి దోహదపడుతున్నాయి.

పారిశ్రామిక వృద్ధిని నడిపించే కారకాలు

- **సహజ ప్రయోజనాలు:**ఈ రాష్ట్రం భారతదేశంలో మూడవ అతి పొడవైన తీరప్రాంతం, సమృద్ధిగా ఉన్న ఖనిజ వనరులు, అధిక వ్యవసాయ ఉత్పత్తి, అద్భుతమైన ఓడరేవుల అనుసంధానం మరియు నైపుణ్యం కలిగిన మానవ వనరుల విస్తృత లభ్యతను కలిగి ఉంది.
- **పరిపాలన సంస్కరణలు:**ప్రభుత్వం వ్యాపార సౌలభ్య సంస్కరణలు, సింగిల్ విండో క్లియరెన్స్ విధానాలు, వేగవంతమైన ఆమోదాలు, విధాన ఆధారిత పారిశ్రామిక వృద్ధిపై దృష్టి సారిస్తూ పెట్టుబడిదారుల కేంద్రీకృత విధానాన్ని అవలంబించింది.
- **ప్రపంచ పెట్టుబడి ప్రోత్సాహం:**పెట్టుబడులను ఆకర్షించేందుకు, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం దక్షిణ కొరియా, ఫ్రాన్స్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ (యూఏఈ) మరియు యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్ (యూకే) దేశాలకు లక్షిత పెట్టుబడి మిషన్లను నిర్వహించింది.

CII భాగస్వామ్య సదస్సు 2025కాన్ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ ఇండస్ట్రీ (CII) భాగస్వామ్య సదస్సు 2025, రాష్ట్రంలో దేశీయ పెట్టుబడులు, విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులు (FDI), పారిశ్రామిక భాగస్వామ్యాలు, సాంకేతిక సహకారం మరియు ఉపాధి అవకాశాలను పెంపొందించడంలో గణనీయమైన పాత్ర పోషించింది.

ప్రగతిశీల పారిశ్రామిక విధాన చట్రం

ప్రపంచవ్యాప్తంగా పోటీపడగల పారిశ్రామిక పర్యావరణ వ్యవస్థను సృష్టించేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనేక ప్రగతిశీల విధానాలను ప్రవేశపెట్టింది.

ప్రధాన పారిశ్రామిక విధానాలు

- పారిశ్రామిక అభివృద్ధి విధానం 4.0
- MSME & వ్యవస్థాపక అభివృద్ధి విధానం
- ఆహార ప్రాసెసింగ్ విధానం
- వస్త్ర మరియు దుస్తుల విధానం (2024–29)

ప్రధాన ప్రోత్సాహకాలు అందించబడ్డాయిఈ విధానాలు పరిశ్రమలకు సమగ్ర మద్దతు వ్యవస్థను అందిస్తాయి, వాటిలో ఇవి ఉన్నాయి:

- పెట్టుబడి రాయితీలు మరియు ఎస్జీఎస్టీ రీయింబర్స్‌మెంట్.
- విద్యుత్ ఖర్చు తిరిగి చెల్లింపు మరియు సాంకేతిక ఉన్నతీకరణ మద్దతు.
- భూమికి సంబంధించిన ప్రోత్సాహకాలు.
- మెగా మరియు అల్ట్రా-మెగా ప్రాజెక్ట్‌ల కోసం ప్రత్యేక ప్యాకేజీలు.

ఎంఎస్ఎంఈలు: సమ్మిళిత వృద్ధికి చోదకశక్తి

CARPE DIEMIAS

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉపాధి కల్పన, వ్యవస్థాపకత, గ్రామీణ పారిశ్రామికీకరణ, సమతుల్య ప్రాంతీయ అభివృద్ధి మరియు ఆవిష్కరణలకు సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమలు (MSMEలు) కీలకమైనవి.

MSME పనితీరు (ఏప్రిల్–డిసెంబర్ 2025)

- **కొత్తగా స్థాపించబడిన MSMEలు:**1.16 లక్షలు.
- **మొత్తం పెట్టుబడి:**₹4,647 కోట్లు.
- **ఉపాధి కల్పన:**4.55 లక్షల మంది.

ఎంఎస్ఎంఈలకు ప్రభుత్వ మద్దతుప్రభుత్వం ఆర్థిక ప్రోత్సాహకాలు, నిర్వహణ మూలధన మద్దతు, సాంకేతిక పరిజ్ఞాన స్వీకరణ, నైపుణ్యాభివృద్ధి, మార్కెట్ అనుసంధాన మద్దతు, డిజిటలైజేషన్ మరియు ఆధునీకరణ కార్యక్రమాల ద్వారా ఎంఎస్ఎంఈ రంగాన్ని చురుకుగా ప్రోత్సహిస్తుంది.

పారిశ్రామిక కారిడార్లు మరియు మౌలిక సదుపాయాలు

మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడానికి మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను ప్రపంచ విలువ గొలుసులతో సజావుగా అనుసంధానించడానికి పారిశ్రామిక కారిడార్లను అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.

మూడు ప్రధాన పారిశ్రామిక కారిడార్లు

- *విశాఖపట్నం–చెన్నై పారిశ్రామిక కారిడార్ (VCIC)*
- *చెన్నై-బెంగళూరు ఇండస్ట్రియల్ కారిడార్ (CBIC)*
- *హైదరాబాద్–బెంగళూరు పారిశ్రామిక కారిడార్ (HBIC)*

విశాఖపట్నం–చెన్నై పారిశ్రామిక కారిడార్ (VCIC)

- **మద్దతు మరియు నిధులు:**ఆసియా అభివృద్ధి బ్యాంకు (ADB) 840 మిలియన్ డాలర్ల ఆర్థిక సహాయంతో మద్దతు ఇచ్చింది.
- **ప్రధాన మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులు:**ఉమ్మడి మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారాల (CETPలు), పారిశ్రామిక నీటి సరఫరా, అంతర్గత రహదారులు, విద్యుత్ ఉపకేంద్రాలు, బాహ్య అనుసంధానం మరియు పారిశ్రామిక పార్కుల అభివృద్ధి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పారిశ్రామిక మౌలిక సదుపాయాల సంస్థ (ఏపీఐఐసి) రాష్ట్రవ్యాప్తంగా పారిశ్రామిక భూముల అభివృద్ధి, పారిశ్రామిక పార్కులు మరియు ఎస్టేట్ల ఏర్పాటు, మౌలిక సదుపాయాల కల్పన, మరియు మొత్తం పెట్టుబడుల సౌకర్య కల్పనలో ఏపీఐఐసీ కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.

ఎగుమతులు & వాణిజ్యం

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఒక ప్రముఖ ఎగుమతి ఆధారిత రాష్ట్రం, భారతదేశంలో 6వ అతిపెద్ద ఎగుమతి రాష్ట్రంగా స్థానం పొందింది.

ఎగుమతి పనితీరు (ఆర్థిక సంవత్సరం 2024–25)

- **ఎగుమతి చేయబడిన వస్తువులు:**824 విభిన్న వస్తువులు.
- **ఎగుమతి గమ్యస్థానాలు:**194 దేశాలకు ఉత్పత్తులు ఎగుమతి చేయబడ్డాయి.

ఎగుమతి ప్రోత్సాహక కార్యక్రమాలు

- **ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎగుమతి ప్రోత్సాహక విధానం:**ఎగుమతులను పెంచడం, రవాణా సౌకర్యాలను మెరుగుపరచడం, ఎగుమతి సరుకుల శ్రేణిని వైవిధ్యపరచడం మరియు జిల్లా స్థాయి ఎగుమతులను ప్రోత్సహించడం దీని లక్ష్యాలు.
- **ఎగుమతి కేంద్రంగా జిల్లా చొరవ:**జిల్లా వారీ ఉత్పత్తులపై దృష్టి సారించడం, ఎగుమతి పోటీతత్వాన్ని పెంపొందించడం, బ్రాండింగ్, విలువ జోడింపు, మరియు ప్రపంచ మార్కెట్ ప్రాప్యతను పొందడం. ప్రధాన ఎగుమతి ప్రోత్సాహక జిల్లాలలో విశాఖపట్నం, తూర్పు గోదావరి మరియు గుంటూరు ఉన్నాయి.
- **ప్రధాన ఎగుమతి ఉత్పత్తులు:**సముద్ర ఉత్పత్తులు, ఔషధాలు, ఆహార ఉత్పత్తులు, వస్త్రాలు మరియు ఇంజనీరింగ్ వస్తువులు.

CARPE DIEM IAS

మైనింగ్ & ఖనిజ వనరులు

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సమృద్ధిగా ఖనిజ సంపద ఉంది, ఇది దాని పారిశ్రామిక వృద్ధికి బలంగా తోడ్పడుతుంది.

ఖనిజ లీజులు మరియు ఆదాయం

- **ప్రధాన ఖనిజ లీజులు**:169.
- **క్వారీ లీజులు**:4,200 కంటే ఎక్కువ.
- **ఖనిజ ఆదాయం**:రాష్ట్రం ఉత్పత్తి చేసింది **ఖనిజ ఆదాయంలో ₹2,707 కోట్లు** జనవరి 2026 వరకు.

ఆధునిక మైనింగ్ వ్యూహం మరియు సాంకేతికతరాష్ట్రం శాస్త్రీయ అన్వేషణ, పారదర్శక ఖనిజ వేలం, ఖనిజ ఆధారిత పారిశ్రామిక సమూహాల అభివృద్ధి, సుస్థిర మైనింగ్ మరియు విలువ జోడింపునకు ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది. దీనిని సాధించడానికి, డ్రోన్లు, ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (AI), రియల్-టైమ్ పర్యవేక్షణ మరియు GIS-ఆధారిత నిఘా వంటి ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాలను వినియోగిస్తున్నారు.

చేనేత మరియు వస్త్రాలు

ఈ రాష్ట్రానికి గొప్ప చేనేత సంప్రదాయం ఉండగా, దానికి తోడు ఇక్కడ వస్త్ర తయారీ రంగం కూడా వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతోంది.

నేత కార్మికుల సంక్షేమ చర్యలుప్రభుత్వం ఉచిత విద్యుత్ సరఫరా, పొదుపు నిధికి పెరిగిన విరాళాలు, జీఎస్టీ రీయింబర్స్‌మెంట్, పింఛను పథకాలు మరియు సమగ్ర సామాజిక భద్రతా చర్యల ద్వారా నేత కార్మికులకు మద్దతు ఇస్తుంది.

జాతీయ స్థాయి కార్యక్రమాలు

- చేనేత క్లస్టర్ల ప్రోత్సాహం మరియు జీఐ ట్యాగ్ నమోదు.
- మార్కెటింగ్ మద్దతు మరియు **పీఎం ఏక్తా మాల్** విశాఖపట్నంలో స్థాపన.

వస్త్ర మరియు దుస్తుల విధానం (2024–29)

- **లక్ష్యాలు**:భారీ పెట్టుబడులను ఆకర్షించడం, వస్త్ర ఎగుమతులను పెంచడం, ఆధునిక తయారీని ప్రోత్సహించడం, పోటీతత్వాన్ని మెరుగుపరచడం మరియు నైపుణ్యాభివృద్ధిని పెంపొందించడం.
- **ఉద్యోగ లక్ష్యం**:ఈ రంగంలో 2 లక్షలకు పైగా ఉద్యోగాలను సృష్టించడమే ఈ విధానం లక్ష్యం.

పారిశ్రామిక అభివృద్ధికి దార్శనికత

సుస్థిరత, డిజిటలైజేషన్, ఆవిష్కరణ, పోటీతత్వం, సమ్మిళిత వృద్ధి మరియు ఎగుమతి ఆధారిత అభివృద్ధిపై ఆధారపడిన భవిష్యత్తుకు సిద్ధంగా ఉన్న పారిశ్రామిక పర్యావరణ వ్యవస్థను నిర్మించాలని రాష్ట్రం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఈ పారిశ్రామిక అభివృద్ధి, ప్రభుత్వ

లక్ష్యాలతో నేరుగా అనుసంధానమై ఉంది.స్వర్ణ ఆంధ్ర @2047 విజన్అధిక ఆర్థిక వృద్ధి, ఉపాధి కల్పన, పారిశ్రామిక వైవిధ్యీకరణ, ప్రాంతీయ సమతుల్య అభివృద్ధి మరియు ప్రపంచ పోటీతత్వంపై దృష్టి సారించడం.

10. ఆర్థిక మౌలిక సదుపాయాలు

వ్యవసాయం, పరిశ్రమలు, సేవలు, వాణిజ్యం మరియు ప్రాంతీయ అనుసంధానానికి మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా ఆర్థిక మౌలిక సదుపాయాలు ఆంధ్రప్రదేశ్ అభివృద్ధికి వెన్నెముకగా నిలుస్తాయి. వీటిలో ప్రధానమైనవి నీటిపారుదల & జలవనరులు, విద్యుత్ & స్వచ్ఛ ఇంధనం, రోడ్లు & రవాణా, ఓడరేవులు & లాజిస్టిక్స్, విమానాశ్రయాలు, పర్యాటక మౌలిక సదుపాయాలు, డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాలు మరియు బ్యాంకింగ్ & ఆర్థిక మౌలిక సదుపాయాలు.

నీటిపారుదల మరియు సమీకృత నీటి నిర్వహణ

నీటిపారుదల సామర్థ్యం సృష్టించబడింది

- **ప్రధాన నీటిపారుదల:**67.23 లక్షల ఎకరాలు.
- **మధ్యస్థ నీటిపారుదల:**5.59 లక్షల ఎకరాలు.
- **చిన్న నీటిపారుదల:**25.60 లక్షల ఎకరాలు.
- **APSIDC ప్రాజెక్టులు:**8.32 లక్షల ఎకరాలు.
- **మొత్తం నీటిపారుదల సామర్థ్యం:**106.74 లక్షల ఎకరాలు.

లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ మరియు స్మార్ట్ వాటర్ మేనేజ్‌మెంట్

- **ఎత్తిపోత నీటిపారుదల పథకాలు:**రాష్ట్రం నిర్వహిస్తుంది**1,002 లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ పథకాలు**.
- **సమర్థవంతమైన నీటి నిర్వహణ:**ప్రభుత్వం ఉపయోగిస్తుంది**APWRIMS (AP జల వనరుల సమాచార & నిర్వహణ వ్యవస్థ)**టెలిమెట్రీ వ్యవస్థలు మరియు నిజ-సమయ నీటి పర్యవేక్షణ. ఇది శాస్త్రీయ నీటి నిర్వహణ, సమర్థవంతమైన జలాశయ పర్యవేక్షణ, ఆప్టిమైజ్ చేయబడిన నీటిపారుదల ప్రణాళిక మరియు ప్రభావవంతమైన వరద నిర్వహణను నిర్ధారిస్తుంది.

పోలవరం నీటిపారుదల ప్రాజెక్ట్

- **మొత్తం పురోగతి (డిసెంబర్ 2025):**మొత్తం ప్రాజెక్ట్ 60.8% పూర్తయింది. హెడ్ వర్క్స్ 81.61%, లెఫ్ట్ మెయిన్ కెనాల్ (LMC) 73.40%, మరియు రైట్ మెయిన్ కెనాల్ (RMC) 92.79% పూర్తయ్యాయి.
- **అయిన ఖర్చు:**₹25,700.47 కోట్లు.

CARPE DIEMIAS

- **పూర్తి చేసిన తర్వాత ప్రయోజనాలు:**ఇది 7.20 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు అందిస్తుంది, 960 మెగావాట్ల జలవిద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేస్తుంది, 80 టీఎంసీల గోదావరి నీటిని కృష్ణా బేసిన్‌కు మళ్లిస్తుంది మరియు విశాఖపట్నానికి 23.44 టీఎంసీల తాగునీటిని సరఫరా చేస్తుంది.

ఇతర ప్రధాన నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులు

- **హంద్రీ నీవా సుజల స్రవంతి (HNSS):**సీజనల్ వినియోగం 24.20 టీఎంసీగా ఉంది, ఫేజ్-II కాలువ లైనింగ్ పూర్తి కావస్తోంది.
- **వెలిగొండ ప్రాజెక్ట్:**71.5% పూర్తయింది, 2026–27 నాటికి పూర్తి అవుతుందని అంచనా.
- **వంశధార దశ-II:**93.5% పూర్తయింది, జూన్ 2026 నాటికి పూర్తి అవుతుందని అంచనా.
- **డెల్టా ఆధునీకరణ:**కాలువల పునరుద్ధరణ, నీటిపారుదల సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడం మరియు నీటి సంరక్షణపై దృష్టి సారిస్తుంది.

భూగర్భ జలాల స్థితి మరియు పర్యవేక్షణ

- **లభ్యత మరియు వెలికితీత:**మొత్తం భూగర్భ జల లభ్యత 25,063 MCM కాగా, వెలికితీత 7,884 MCMగా ఉంది.
- **అభివృద్ధి దశ:**మొత్తం అభివృద్ధి 31.5 శాతంగా ఉంది. కమాండ్ ప్రాంతాలలో ఇది 23.5 శాతంగా, కమాండ్-యేతర ప్రాంతాలలో 40.7 శాతంగా ఉంది.
- **పర్యవేక్షణ:**748 బేసిన్‌లను పర్యవేక్షిస్తున్నారు మరియు 7,023 రీచార్జ్ నిర్మాణాలను గుర్తించారు.

విద్యుత్ మరియు స్వచ్ఛమైన శక్తి

స్థాపిత సామర్థ్యం మరియు మౌలిక సదుపాయాలు

- **మొత్తం సామర్థ్యం:**స్థాపించబడిన మరియు ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న విద్యుత్ సామర్థ్యం21,297 మెగావాట్లునవంబర్ 2025 వరకు, 53,758.84 మిలియన్ యూనిట్ల (MU) విద్యుత్ నిర్వహించబడింది.
- **ప్రసార నెట్‌వర్క్:**రాష్ట్రంలో 376 EHT సబ్‌స్టేషన్లు, 33,379.72 కిలోమీటర్ల ప్రసార నెట్‌వర్క్ మరియు 7,06,149.56 కిలోమీటర్ల పంపిణీ నెట్‌వర్క్ ఉన్నాయి.
- **సామర్థ్యం:**ప్రసార మరియు పంపిణీ (T&D) నష్టాలు ప్రస్తుతం అత్యంత సమర్థవంతమైన 9.25% వద్ద ఉన్నాయి.

విద్యుత్ సంక్షేమ పథకాలు

- **రైతులకు ఉచిత విద్యుత్:**22.36 లక్షల వ్యవసాయ పంపుసెట్లకు పగటిపూట 9 గంటల ఉచిత విద్యుత్ అందించబడుతుంది. జల విద్యుత్ రైతులు యూనిట్‌కు ₹1.50 చొప్పున అత్యంత రాయితీ టారిఫ్‌తో విద్యుత్‌ను పొందుతున్నారు.
- **బిపిఎల్ ఎస్సీ/ఎస్టీ కుటుంబాలు:**20.79 లక్షల కుటుంబాలు నెలకు 200 యూనిట్ల వరకు ఉచిత విద్యుత్‌ను పొందుతున్నాయి.

పునరుత్పాదక శక్తి మరియు స్వచ్ఛమైన శక్తి విధానం

- **స్థాపించబడిన పునరుత్పాదక సామర్థ్యం:**సౌర (5,614.52 మెగావాట్లు), పవన (4,397.67 మెగావాట్లు), మరియుఇతరులు (627.56 మెగావాట్లు), మొత్తం10,639.75 మెగావాట్లు.
- **సమీకృత స్వచ్ఛ ఇంధన విధానం—2024:**100% కంటే ఎక్కువ పునరుత్పాదక సామర్థ్యాన్ని సాధించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది160 GW₹10 లక్షల కోట్ల పెట్టుబడిని ఆకర్షించడం, 7.5 లక్షల ఉద్యోగాలను సృష్టించడం మరియు 2047 నాటికి నికర సున్నా ఉద్గారాలను సాధించడం. గ్రీన్ హైడ్రోజన్ వ్యాలీ చొరవ కిలోగ్రాముకు ₹160–170 హైడ్రోజన్ ఉత్పత్తి వ్యయాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **ప్రధాన పథకాలు:**పీఎం సూర్య ఘర్, ఎస్సీ/ఎస్టీ కుటుంబాలపై ప్రత్యేక దృష్టితో రూఫ్‌టాప్ సోలార్ మరియు వర్చువల్ నెట్ మీటరింగ్ (VNM) పై దృష్టి సారిస్తుంది. పీఎం-కుసుమ్ 2.93 లక్షల వ్యవసాయ పంపుసెట్లను సోలరైజ్ చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **మౌలిక సదుపాయాల బలోపేతం:**ఆసియా అభివృద్ధి బ్యాంకు (ADB), KfW గ్రీన్ ఎనర్జీ కారిడార్ మరియు పునరుద్ధరించిన పంపిణీ రంగ పథకం (RDSS) మద్దతుతో. RDSS కింద, స్మార్ట్ మీటరింగ్, గ్రిడ్ ఆధునీకరణ మరియు మౌలిక సదుపాయాల ఉన్నతీకరణ కోసం ₹15,083.14 కోట్లు మంజూరు చేయబడ్డాయి.

CARPE DIEM IAS

రోడ్లు, రహదారులు మరియు ప్రజా రవాణా

రోడ్డు నెట్‌వర్క్

- **ఆర్&బి రోడ్స్:**రోడ్లు మరియు భవనాల శాఖ నిర్వహిస్తుంది45,433 కి.మీ. రోడ్ల.
- **జాతీయ రహదారులు:**మొత్తంNH పొడవు జాతీయ రహదారుల అభివృద్ధి కింద, ₹45,633 కోట్ల పెట్టుబడితో 2,065 కిలోమీటర్ల మేర 93 ప్రాజెక్టులు నిర్మాణంలో ఉన్నాయి. వీటిలో 392 కిలోమీటర్లు 2025–26లో పూర్తయ్యాయి.
- **గ్రామీణ రహదారులు:**రాష్ట్రం79,452 కి.మీ. యొక్కగ్రామీణ రహదారులుఏప్రిల్ మరియు డిసెంబర్ 2025 మధ్య 1,148 కిలోమీటర్లు పూర్తయింది. PMGSY కింద, 99% కంటే ఎక్కువ నివాస ప్రాంతాలకు అనుసంధానం చేయబడింది.

రోడ్డు భద్రత మరియు ప్రజా రవాణా

- **రోడ్డు భద్రతా నిధి:**రోడ్డు భద్రతా తనిఖీలు, బ్లాక్ స్పాట్ తొలగింపు మరియు EPC భద్రతా ప్యాకేజీల కోసం ₹105 కోట్ల నిధిని వినియోగిస్తున్నారు.
- **APSRTC ఫ్లీట్:**129 డిపోలలో 10,998 బస్సులను నడుపుతోంది.
- **స్త్రీ శక్తి పథకం:**ఈ మార్గాల్లో 92% ఆక్యుపెన్సీ నిష్పత్తిని (మొత్తం ఆక్యుపెన్సీ నిష్పత్తి 76%) సాధించి, మహిళలకు 33.32 కోట్ల ఉచిత ప్రయాణాలను సులభతరం చేసింది.
- **విద్యుత్ బస్సులు:**ఈ-డిపోల అభివృద్ధికి ₹237 కోట్లతో పాటు, 750 ఈ-బస్సులను మంజూరు చేశారు. ప్రమాదాల రేటు ప్రతి లక్ష కిలోమీటర్లకు 0.06 ప్రమాదాలతో తక్కువగా ఉంది.

ఓడరేవులు, లాజిస్టిక్స్ & మత్స్య పరిశ్రమ

కార్యాచరణలో ఉన్న ప్రధానం కాని ఓడరేవులు

- **ఓడరేవులు:** కృష్ణపట్నం, గంగవరం, కాకినాడ డీప్ వాటర్ పోర్ట్, కాకినాడ ఎంకరేజ్, మరియు రా.
- **నిర్వహించబడిన సరుకు:**నవంబర్ 2025 వరకు 80.82 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నుల (MMT) ద్వారా ₹252.21 కోట్ల ప్రభుత్వ ఆదాయాన్ని సమకూర్చింది.
- **ఓడరేవుల వారీగా సరుకు:**కృష్ణపట్నం 41.09 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నులు, గంగవరం 24.39 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నులు, మరియు కాకినాడ లోతట్టు జలాల్లో 12.93 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నులు శుద్ధి చేయబడ్డాయి.

గ్రీన్‌ఫీల్డ్ పోర్ట్‌లు

- **ఓడరేవులు మరియు పురోగతి:**రామాయపట్నం (74.34%), మూలపేట (61.91%), మచిలీపట్నం (48.35%), కాకినాడ గేట్‌వే (32.35%).
- **మొదటి దశ:**2030 నాటికి 145 MTPA సామర్థ్యాన్ని జోడించడానికి సుమారు ₹16,000 కోట్ల పెట్టుబడి అవసరం.
- **రెండవ దశ (2047 వరకు):**300 MTPA లక్ష్య సామర్థ్యాన్ని చేరుకోవడానికి సుమారు ₹18,000 కోట్ల పెట్టుబడి అవసరం.

మత్స్య మౌలిక సదుపాయాలు

- **చేపల రేవులు:**జువ్వలదిన్నె (97.98% పూర్తయింది), ఉప్పాడ (84.29%), నిజాంపట్నం (81.61%), మరియు మచిలీపట్నం (71.45%). అదనంగా, ఆరు చేపల ల్యాండింగ్ కేంద్రాలు నిర్మాణంలో ఉన్నాయి.

విమానాశ్రయాలు & ప్రాంతీయ అనుసంధానం

కార్యాచరణ విమానాశ్రయాలు

- రాష్ట్రం6 కార్యాచరణ విమానాశ్రయాలు.
- **అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయాలు:** *విశాఖపట్నం, విజయవాడ, తిరుపతి.*
- **దేశీయ విమానాశ్రయాలు:** *రాజమండ్రి, కడప, ఓర్వకల్.*

భోగపురం అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం

- **సేకరించిన భూమి:**2,703 ఎకరాలు.
- **మైలురాళ్లు:**మొదటి ధృవీకరణ విమాన ప్రయాణం 4 జనవరి 2026న జరిగింది, వాణిజ్య కార్యకలాపాలను జూన్ 2026లో ప్రారంభించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు. దీనిని ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం (PPP) నమూనా కింద అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.

పర్యాటక మౌలిక సదుపాయాలు

పర్యాటక విధానం 2024–29

- **ప్రధాన లక్షణాలు:**పర్యాటక రంగానికి పరిశ్రమ హోదాను కల్పించడం, సింగిల్ డెస్క్ క్లియరెన్స్‌లను అందించడం, హబ్-అండ్-స్పోక్ నమూనాను అవలంబించడం మరియు ప్రైవేట్ పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించడం.
- **ఏడు పర్యాటక ప్రధాన కేంద్రాలు:** *విశాఖపట్నం, తిరుపతి, అరకు, రాజమండ్రి, అమరావతి, శ్రీశైలం, గండికోట.*
- **పర్యాటక సర్క్యూట్లు:**2 బౌద్ధ, 10 దేవాలయ, 5 బీచ్, 4 నదీ విహార, 3 పర్యావరణ పర్యాటక, 2 సముద్ర విహార, మరియు 1 సీప్లేన్ సర్క్యూట్‌లతో సహా 25కు పైగా థీమాటిక్ సర్క్యూట్‌లు అభివృద్ధి చేయబడ్డాయి.
- **బ్లూ ఫ్లాగ్ బీచ్:**రుషికొండ బీచ్ ప్రతిష్టాత్మక బ్లూ ఫ్లాగ్ ధృవీకరణను పొందింది.

డిజిటల్, టెలికాం & బ్యాంకింగ్ మౌలిక సదుపాయాలు

డిజిటల్ పాలన మరియు టెలికాం

- **ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు:**ఈ-గవర్నెన్స్, డిజిటల్ సేవల పంపిణీ మరియు నీటి వనరుల నిర్వహణ కోసం APSDWAN, APSDC మరియు APWRIMS లను ఉపయోగిస్తారు.
- **APTS:**279 భద్రతా తనిఖీలను నిర్వహించి, 172 ధృవీకరణ పత్రాలను సాధించింది. ఇది CERT-In ప్యానెల్‌లో ఉన్న ఏజెన్సీ.

- **టెలికాం:**రాష్ట్రంలో 358 బీఎస్ఎన్ఎల్ ఎక్స్చేంజీలు, 46.05 లక్షల మొబైల్ కనెక్షన్లు మరియు 430 పబ్లిక్ టెలిఫోన్లు ఉన్నాయి.

బ్యాంకింగ్ మరియు పోస్టల్ నెట్‌వర్క్

- **బ్యాంకు శాఖలు:**రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 8,555 శాఖలు పనిచేస్తున్నాయి.
- **డిపాజిట్లు మరియు క్రెడిట్:**మొత్తం డిపాజిట్లు ₹6,08,834 కోట్లుగా ఉండగా, మొత్తం క్రెడిట్ ₹9,58,277 కోట్లుగా ఉంది.
- **క్రెడిట్-డిపాజిట్ (CD) నిష్పత్తి:**రాష్ట్ర సీడీ నిష్పత్తి 157.4%గా బలంగా ఉండగా, పలు జిల్లాల్లో ఇది 200%కి పైగా ఉంది. ఇది అత్యంత బలమైన రుణ ప్రవాహాన్ని, ఆర్థిక సమ్మిళితాన్ని సూచిస్తుంది.
- **తపాలా నెట్‌వర్క్:**10,660 తపాలా కార్యాలయాలు కీలకమైన చివరి అంచె ఆర్థిక మరియు సమాచార సేవలను అందిస్తూనే ఉన్నాయి.

11. సామాజిక మౌలిక సదుపాయాలు

సామాజిక మౌలిక సదుపాయాల పరిచయం

సామాజిక మౌలిక సదుపాయాలు అంటే మానవ అభివృద్ధి, జీవన నాణ్యత, సామాజిక సమానత్వం మరియు ఆర్థిక ఉత్పాదకతను మెరుగుపరిచే సంస్థలు, సేవలు మరియు సంక్షేమ వ్యవస్థలు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సామాజిక మౌలిక సదుపాయాల ప్రధాన స్తంభాలలో సామాజిక సంక్షేమం, విద్య, ఆరోగ్యం, తాగునీరు మరియు పారిశుద్ధ్యం, జీవనోపాధి మరియు ఉపాధి, మహిళా సాధికారత, పట్టణ సంక్షేమం, గిరిజన అభివృద్ధి మరియు రాజధాని ప్రాంత అభివృద్ధి ఉన్నాయి.

ప్రధాన సంక్షేమ కార్యక్రమాలు

ఆర్థిక భద్రత కల్పించడం, ప్రాథమిక సేవలకు ప్రాప్యతను మెరుగుపరచడం, మరియు కుటుంబాల బలహీనతను తగ్గించడం కోసం ప్రభుత్వం అనేక లక్షిత సంక్షేమ పథకాలను ప్రవేశపెట్టింది.

ప్రధాన సంక్షేమ పథకాలు

- **తల్లికి వందనం:** ప్రతి బిడ్డకు సంవత్సరానికి ₹15,000, ప్రభుత్వ లేదా ప్రైవేట్ పాఠశాలల్లో చదువుతున్న పిల్లల తల్లికి అందిస్తుంది.
- **ఆటో డ్రైవర్ సేవలో:** స్వంత వాహనాలు కలిగిన యజమానుల కోసం ₹15,000 సహాయం అందిస్తుంది.
- **సముద్ర చేపల వేట నిషేధం నుండి ఉపశమనం:**₹ కాలానుగుణ చేపల వేట నిషేధం సమయంలో మత్స్యకారులకు 20,000 సహాయం.

- **ఎన్టీఆర్ భరోసా పెన్షన్:**అర్హులైన లబ్ధిదారులకు సామాజిక భద్రతా పింఛన్లను అందిస్తుంది.
- **స్త్రీ శక్తి:**మహిళలకు ఉచిత బస్సు ప్రయాణాన్ని అందిస్తుంది.
- **అన్నదాత సుఖీభవ:**రైతులకు ప్రత్యక్ష ఆర్థిక సహాయం అందిస్తుంది.
- **దీపం పథకం:**అందిస్తుంది**మూడు ఉచిత ఎల్‌పిజి సిలిండర్లు** ప్రతి సంవత్సరం అర్హులైన కుటుంబాలకు.

సంక్షేమ పథకాల ప్రాముఖ్యతఈ కార్యక్రమాలు రాష్ట్రవ్యాప్తంగా పేదరికాన్ని తగ్గించడం, కుటుంబ ఆదాయాన్ని మెరుగుపరచడం, మహిళా సాధికారతను పెంపొందించడం, సామాజిక భద్రతను బలోపేతం చేయడం, విద్యా ఫలితాలను మెరుగుపరచడం మరియు ఆర్థిక సమ్మిళితాన్ని పెంచడం కోసం రూపొందించబడ్డాయి.

అన్నా క్యాంటీన్లు

అన్నా క్యాంటీన్లు ప్రత్యేకంగా పట్టణ పేదలను లక్ష్యంగా చేసుకుని, సరసమైన ధరలకు ఆహార సహాయాన్ని అందిస్తాయి.

- **మౌలిక సదుపాయాలు:**123 పట్టణ స్థానిక సంస్థల పరిధిలో 204 అన్నా క్యాంటీన్లు పనిచేస్తున్నాయి.
- **లబ్ధిదారులు:**ఈ క్యాంటీన్లు పట్టణ పేదలకు, రోజువారీ కూలీలకు, వలస కార్మికులకు మరియు ఆర్థికంగా బలహీన వర్గాల వారికి సేవలు అందిస్తాయి.
- **లక్ష్యాలు:**సరసమైన ధరలకు పోషకమైన ఆహారాన్ని అందించడం, ఆహార భద్రతను నిర్ధారించడం మరియు పట్టణ ఆకలిని సమర్థవంతంగా తగ్గించడం అనేవి ప్రాథమిక లక్ష్యాలు.

విద్య

ఆంధ్రప్రదేశ్ యొక్క జనాభా లాభాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోవడానికి ప్రభుత్వం విద్య అందుబాటు మరియు విద్య నాణ్యత రెండింటిపై దృష్టి సారిస్తుంది.

ఉపాధ్యాయ-విద్యార్థి నిష్పత్తి (TPR) మెరుగుదలలు

- **ఉన్నత ప్రాథమిక పాఠశాలలు:**TPR 21:1 నుండి 15:1కి గణనీయంగా మెరుగుపడింది.
- **ఉన్నత పాఠశాలలు:**TPR 25:1 నుండి 10:1కి గణనీయంగా మెరుగుపడింది.
- **ప్రాముఖ్యత:**ఈ మెరుగైన నిష్పత్తులు తరగతి గదిలో మెరుగైన పరస్పర చర్యకు, విద్యార్థులకు వ్యక్తిగత శ్రద్ధకు, మెరుగైన అభ్యాస ఫలితాలకు మరియు మొత్తం ఉన్నత విద్యా నాణ్యతకు దారితీస్తాయి.

విలువ విద్య6వ తరగతి నుండి 10వ తరగతి విద్యార్థుల కోసం ప్రవేశపెట్టబడిన ఈ కార్యక్రమం, బాధ్యతాయుతమైన పౌరసత్వం, సాంస్కృతిక అవగాహన, నైతిక విలువలు, సామాజిక బాధ్యత మరియు సంపూర్ణ వ్యక్తిత్వ వికాసాన్ని పెంపొందించడమే లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

సరైన స్థాయిలో బోధన (TaRL)విద్యార్థులలో ప్రాథమిక అభ్యసనాన్ని బలోపేతం చేయడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం TaRLను అమలు చేసింది.

- **అభ్యసన ఫలితాలు:**భాషా నైపుణ్యాలు 21% నుండి 47%కి మెరుగుపడ్డాయి, మరియు గణిత నైపుణ్యాలు మెరుగుపడ్డాయి**20% నుండి 50%.**
- **కవరేజ్:**ఈ కార్యక్రమం 36,000కు పైగా పాఠశాలలను కవర్ చేస్తుంది మరియు 9.2 లక్షల మంది విద్యార్థులకు ప్రయోజనం చేకూర్చింది.

పాఠశాల వెలుపల ఉన్న పిల్లలు2025లో రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఇంటింటికీ వెళ్లి నిర్వహించిన సర్వేలో 1.60 లక్షల మంది బడి బయట ఉన్న పిల్లలను గుర్తించారు. విశేషమేమిటంటే, ఈ పిల్లలందరినీ విజయవంతంగా తిరిగి అధికారిక విద్యలోకి చేర్చారు.

ఆరోగ్యం

పౌరులకు సమగ్ర వైద్య కవరేజీని అందించేందుకు రాష్ట్రం నివారణ, చికిత్సా ఆరోగ్య సంరక్షణ వ్యవస్థలను బలోపేతం చేసింది.

యూనివర్సల్ NCD-CD స్క్రీనింగ్ఇది అంటువ్యాధులు కాని వ్యాధులు (NCDలు) మరియు అంటువ్యాధులు (CDలు) రెండింటినీ కవర్ చేసే ఒక భారీ జనాభా ఆధారిత స్క్రీనింగ్ కార్యక్రమం.

- **కవరేజ్:**1.31 కోట్లకు పైగా పౌరులకు స్క్రీనింగ్ నిర్వహించారు.
- **ఫలితాలు:**ఈ కార్యక్రమం ప్రజలకు ముందస్తు రోగ నిర్ధారణ, సకాలంలో చికిత్స మరియు అవసరమైన తదుపరి సంరక్షణను అందిస్తుంది.

ఎన్టీఆర్ వైద్య సేవఇది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ప్రధాన ఆరోగ్య భీమా కార్యక్రమం, ఇది ఆర్థిక రక్షణ మరియు నగదు రహిత చికిత్సను అందిస్తుంది.

- **పనితీరు (జూన్–డిసెంబర్ 2025):**ఈ పథకం ద్వారా 11.36 లక్షల మంది రోగులు లబ్ధి పొందగా, ₹2,723 కోట్ల క్లెయిమ్‌లు పరిష్కరించబడ్డాయి.

CARPE DIEM IAS

నీరు, పారిశుధ్యం మరియు పర్యావరణం

ప్రజారోగ్యం, జీవన నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పట్టణ పారిశుధ్యం, పర్యావరణ పరిరక్షణలో భారీగా పెట్టుబడులు పెడుతోంది.

మురుగునీటి శుద్ధి

- **ప్రస్తుత సామర్థ్యం:**702.90 MLD (మిలియన్ లీటర్లు ప్రతి రోజు).
- **కొత్త మౌలిక సదుపాయాలు:**148 మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారాలు (STPలు) నిర్మాణంలో ఉన్నాయి మరియు మరో 179 ప్రతిపాదించబడ్డాయి.
- **భవిష్యత్ సామర్థ్యం:**ఇది పూర్తయిన తర్వాత, సామర్థ్యం 2,112.39 MLD కి పెరుగుతుంది, తద్వారా శాస్త్రీయ మురుగునీటి శుద్ధి మరియు కాలుష్య తగ్గింపు నిర్ధారించబడుతుంది.

ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణ

- **ఇంటింటికీ వెళ్లి సేకరించడం:**94 శాతానికి పైగా వార్డులలో 100 శాతం కవరేజ్ సాధించబడింది.
- **మూల విభజన:**దాదాపు 50% వార్డులలో విజయవంతంగా సాధించబడింది.

CD CARPE DIEMIAS

పర్యావరణ చర్యలు

- పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సింగిల్-యూజ్ ప్లాస్టిక్‌లపై కఠినమైన నిషేధాన్ని అమలు చేసింది.

త్రాగునీరు

గ్రామీణ కుటుంబాలన్నింటికీ సురక్షితమైన, సరిపడా తాగునీటిని అందించేందుకు ప్రభుత్వం కృషి చేస్తోంది.

ఫంక్షనల్ హౌస్‌హోల్డ్ ట్యాప్ కనెక్షన్‌లు (FHTCలు)

- **కవరేజ్:**95.44 లక్షల గ్రామీణ కుటుంబాలలో, 71.32 లక్షల కుటుంబాలు కవరేజీ పరిధిలోకి వచ్చాయి, తద్వారా 74.72% కవరేజీ రేటు సాధించబడింది.
- **లక్ష్యం:**2028 నాటికి గ్రామీణ ప్రాంతాలన్నింటికీ కుళాయి నీటి సరఫరాను అందించాలని రాష్ట్రం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **ప్రయోజనాలు:**ఈ చొరవ సురక్షితమైన తాగునీటిని అందించి, నీటి ద్వారా సంక్రమించే వ్యాధులను తగ్గించి, ఆరోగ్య ఫలితాలను మరియు జీవన నాణ్యతను గణనీయంగా మెరుగుపరుస్తుంది.

జీవనోపాధి మరియు ఉపాధి

MGNREGS పనితీరు

- **జాతీయ ర్యాంక్:**2025–26 సంవత్సరంలో MGNREGS కింద ఉపాధి కల్పనలో ఆంధ్రప్రదేశ్ భారతదేశంలో 3వ స్థానంలో నిలిచింది.
- **ఉపాధి కల్పన:**1,635 లక్షల వ్యక్తి-రోజులు.
- **మహిళల భాగస్వామ్యం:** ఈ పథకం కింద ఉన్న కార్మిక శక్తిలో మహిళలు ఎక్కువగా ఉన్నారు 60%.
- **ప్రాముఖ్యత:**ఈ పథకం గ్రామీణ ఉపాధి, ఆదాయ భద్రత, మహిళా సాధికారత మరియు శాశ్వత గ్రామీణ ఆస్తుల సృష్టికి భరోసా ఇస్తుంది.

మహిళా సాధికారత

రాష్ట్రంలోని స్వయం సహాయక బృందాల (ఎస్‌హెచ్‌జి) మహిళలు ఆధునిక ఆర్థిక మార్గాలతో అంతకంతకూ అనుసంధానం అవుతున్నారు.

- **ఏకీకరణ:**స్వయం సహాయక బృందాల (SHG) మహిళలను ఇ-కామర్స్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు, గిగ్ ఎకానమీ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు మరియు డిజిటల్ మార్కెట్‌లతో అనుసంధానిస్తున్నారు.
- **ప్రయోజనాలు:**ఈ ఏకీకరణ ఆదాయ వైవిధ్యీకరణకు, ఆర్థిక సమ్మిళితానికి, వ్యవస్థాపకత ప్రోత్సాహానికి మరియు మహిళల్లో డిజిటల్ సాధికారతకు దారితీస్తుంది.

CARPE DIEM IAS

గిరిజన అభివృద్ధి

గిరిజన ప్రాంతాలలో స్థిరమైన ఆర్థిక వృద్ధిని నిర్ధారించడానికి ప్రత్యేక జీవనోపాధి కార్యక్రమాలు అమలు చేయబడుతున్నాయి.

కాఫీ తోటల పెంపకం కార్యక్రమం

- **కవర్ చేయబడిన ప్రాంతం:** 1 లక్ష ఎకరాలు అరకు లోయ మరియు చుట్టుపక్కల గిరిజన ప్రాంతాలలో.
- **లక్ష్యాలు:**ఈ కార్యక్రమం రైతుల ఆదాయాన్ని పెంచడం, విలువ జోడింపును ప్రోత్సహించడం, అరకు కాఫీని ప్రపంచవ్యాప్తంగా విజయవంతంగా బ్రాండింగ్ చేయడం మరియు గిరిజన వర్గాలకు స్థిరమైన జీవనోపాధిని కల్పించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

రాజధాని ప్రాంత అభివృద్ధి

అమరావతి అభివృద్ధిపరిపాలనా రాజధానిగా, ఆర్థిక వృద్ధి చోదకంగా, మరియు అగ్రశేణి పెట్టుబడి గమ్యస్థానంగా అమరావతి అభివృద్ధిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వేగవంతం చేస్తోంది.

- **పెట్టుబడి ప్రోత్సాహం:**సీఐఐ భాగస్వామ్య సదస్సు సందర్భంగా, గణనీయమైన ఉపాధి అవకాశాలను కల్పిస్తాయని భావిస్తున్న ప్రధాన పెట్టుబడి హామీలను ప్రభుత్వం దక్కించుకుంది.
- **ఆర్థిక సహాయం:**బహుళపక్ష మరియు జాతీయ ఆర్థిక సంస్థలు మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధికి మద్దతు ఇస్తున్నాయి.
- **ఆశించిన ఫలితాలు:**ఈ అభివృద్ధి ఉపాధి కల్పన, మౌలిక సదుపాయాల కల్పన, సమతుల్య ప్రాంతీయ అభివృద్ధి, ప్రైవేట్ పెట్టుబడులు మరియు మొత్తం ఆర్థిక వృద్ధికి దోహదపడుతుందని అంచనా.

సామాజిక మౌలిక సదుపాయాలు & స్వర్ణ ఆంధ్ర 2047

ప్రభుత్వ సామాజిక మౌలిక సదుపాయాల వ్యూహం ఆరోగ్యవంతమైన పౌరులు, విద్యావంతులైన శ్రామిక శక్తి, నైపుణ్యం గల యువత, సమ్మిళిత అభివృద్ధి, మెరుగైన జీవన నాణ్యత, సుస్థిర జీవనోపాధులు మరియు సామాజిక న్యాయాన్ని సృష్టించడమే లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఈ లక్ష్యాలు స్వర్ణ ఆంధ్ర విజన్ 2047కు ప్రత్యక్షంగా మద్దతునిస్తూ, దానికి పునాదిగా నిలుస్తాయి.

CARPE DIEM IAS

12. పేదరికం, ఉపాధి మరియు నిరుద్యోగం

అవలోకనం

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం పేదరిక నిర్మూలన, ఉపాధి కల్పన, నైపుణ్యాభివృద్ధి, మానవ వనరుల పెంపు, సమ్మిళిత ఆర్థిక వృద్ధి మరియు సంస్థాగత సామర్థ్య నిర్మాణంపై గట్టిగా దృష్టి సారిస్తుంది. సమానమైన అభివృద్ధిని నిర్ధారించడానికి రాష్ట్ర వ్యూహంలో ఈ రంగాలు ప్రధానమైనవి.

బహుముఖ పేదరిక సూచిక (MPI)

MPIని అర్థం చేసుకోవడంబహుముఖ పేదరిక సూచిక (MPI) కుటుంబాలు తమ దైనందిన జీవితంలో ఎదుర్కొనే అనేక లేమిని పరిగణనలోకి తీసుకుని, కేవలం ఆదాయానికి మించి పేదరికాన్ని కొలుస్తుంది. ఇది మూడు విస్తృత కోణాలను మూల్యాంకనం చేస్తుంది:

- **ఆరోగ్యం:**పోషణ మరియు శిశు మరణాలు.
- **విద్య:**సంవత్సరాల పాఠశాల విద్య మరియు పాఠశాల హాజరు.
- **జీవన ప్రమాణం:**త్రాగునీరు, పారిశుధ్యం, విద్యుత్, గృహవసతి, వంట ఇంధనం మరియు ఆస్తులకు ప్రాప్యత.

ఆంధ్రప్రదేశ్ MPI పనితీరు

- **MPI స్కోరు (2015–16):**0.053.
- **MPI స్కోరు (2019–21):**0.025.
- **పరిశీలన:**MPI స్కోరు సగానికంటే ఎక్కువగా గణనీయంగా తగ్గింది, ఇది రాష్ట్రవ్యాప్తంగా బహుముఖ పేదరికాన్ని తగ్గించడంలో గణనీయమైన మరియు వేగవంతమైన పురోగతిని సూచిస్తుంది.

తలసరి పేదరిక నిష్పత్తి (2023)

- **ఆంధ్రప్రదేశ్:** 6.06%.
- **జాతీయ సగటు (భారతదేశం):**14.96%.
- **కీలక అంశం:**ఆంధ్రప్రదేశ్ పేదరికపు నిష్పత్తి జాతీయ సగటు కంటే చాలా తక్కువగా ఉండటం, రాష్ట్ర నిర్దిష్ట సంక్షేమ, అభివృద్ధి కార్యక్రమాల విజయానికి నిదర్శనం.

గ్రామీణ-పట్టణ పేదరిక గతిశీలత

- **గ్రామీణ పేదరిక నిష్పత్తి:**7.71%.
- **పట్టణ పేదరిక నిష్పత్తి:**2.20%.
- **పరిశీలన:**ఊహించిన విధంగానే, పట్టణ పేదరికం కంటే గ్రామీణ పేదరికం ఎక్కువగా ఉంది. పట్టణ ప్రాంతాలు సాపేక్షంగా మెరుగైన జీవన ప్రమాణాలు, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు అవసరమైన సేవల లభ్యత నుండి ప్రయోజనం పొందుతాయి.

ఉపాధి మరియు నిరుద్యోగం

2023–24 సంవత్సరానికి కార్మిక శక్తి భాగస్వామ్య రేటు (LFPR)LFPR అనేది పని చేసే వయస్సు గల జనాభాలో, ఉద్యోగం చేస్తున్న లేదా చురుకుగా ఉద్యోగం కోసం వెతుకుతున్న వారి శాతాన్ని సూచిస్తుంది.

- **మొత్తం LFPR:**47.5%.
- **లింగాల వారీగా:**పురుషులలో LFPR 59.5% కాగా, స్త్రీలలో LFPR 35.8%గా ఉంది.
- **గ్రామీణ–పట్టణ:**పట్టణ LFPR 41.3%తో పోలిస్తే గ్రామీణ LFPR 50.1%గా ఎక్కువగా ఉంది.

2023–24 సంవత్సరానికి పనిలో పాల్గొనే రేటు (WPR)WPR అనేది పని చేసే వయస్సు గల జనాభాలో వాస్తవంగా ఉపాధి పొందిన వారి శాతాన్ని సూచిస్తుంది.

- **మొత్తం WPR:**45.6%.
- **లింగాల వారీగా:**పురుషుల WPR 57.0%, మరియు మహిళల WPR 34.5%.

ఉపాధి నిర్మాణం (రంగాల వారీగా పంపిణీ)

- **వ్యవసాయం:**45.6% (రాష్ట్రంలో అతిపెద్ద యజమానిగా కొనసాగుతోంది).
- **సేవలు:**31.6% (ఉద్యోగ కల్పనలో రెండవ అతిపెద్ద వనరు).
- **తయారీ మరియు పరిశ్రమ:**22.8%.
- **నిర్మాణం:**12.3%.

నిరుద్యోగ రేటు (2023–24)

- **మొత్తం నిరుద్యోగం:**4.1%.
- **గ్రామీణ vs. పట్టణ:**గ్రామీణ నిరుద్యోగం 3.4%తో తక్కువగా ఉండగా, పట్టణ నిరుద్యోగం 5.9%తో ఎక్కువగా ఉంది.
- **యువత నిరుద్యోగం (15–29 సంవత్సరాలు):**17.5% వద్ద నిలిచిన ఈ రేటు, కేంద్రీకృత నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు ఉద్యోగ కల్పన అవసరమయ్యే ఒక ప్రధాన విధానపరమైన సవాలును ఎత్తి చూపుతోంది.
- **లింగాల వారీగా:**పురుషుల నిరుద్యోగం 4.3% కాగా, మహిళల నిరుద్యోగం 6.9%గా ఉంది.

అనధికారిక ఉపాధి

- **గ్రామీణ అనధికారిక ఉపాధి:**62.3%.
- **పట్టణ అనధికారిక ఉపాధి:**45.6%.
- **ప్రాముఖ్యత:**కార్మిక శక్తిలో అధిక భాగం అసంఘటిత రంగంలో నిమగ్నమై ఉంది. ఇది సామాజిక భద్రతను విస్తరించడం, ఆర్థిక వ్యవస్థను సంఘటితం చేయడం, నైపుణ్యాభివృద్ధిని పెంపొందించడం మరియు మెరుగైన కార్మిక రక్షణను కల్పించడం వంటి వాటి యొక్క కీలక ఆవశ్యకతను నొక్కి చెబుతోంది.

ఉపాధి మరియు నైపుణ్యాభివృద్ధి

ఐదేళ్ల కాలంలో 20 లక్షల ఉపాధి అవకాశాలను కల్పించాలని ప్రభుత్వం ఒక ప్రతిష్టాత్మక లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించుకుంది.

నైపుణ్యాభివృద్ధి పనితీరు (ఆర్థిక సంవత్సరం 2025–26)

- **శిక్షణ పొందిన/నమోదు చేసుకున్న అభ్యర్థులు**:2,58,416.
- **ఎంపికైన అభ్యర్థులు**:78,669.
- **రుణ లబ్ధిదారులు**:31,326 మంది వ్యక్తులకు వారి స్వంత వ్యాపారాలను ప్రారంభించడానికి రుణాలతో మద్దతు అందించబడింది.
- **లక్ష్యాలు**:యువత ఉపాధి అవకాశాలను మెరుగుపరచడం, వ్యవస్థాపకతను ప్రోత్సహించడం, మొత్తం శ్రామిక శక్తి నైపుణ్యాలను పెంపొందించడం మరియు ప్రైవేట్ రంగంలో ఉపాధిని పెంచడం అనేవి ప్రాథమిక లక్ష్యాలు.

జీరో పావర్టీ పి4 ఇనిషియేటివ్

భావన మరియు అమలుపి4 అంటే పేదరిక నిర్మూలన కోసం ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్-ప్రజల భాగస్వామ్యం. ఇది క్షేత్రస్థాయిలో పేదరికాన్ని నిర్మూలించడానికి రూపొందించిన మొట్టమొదటి స్వచ్ఛంద సహకార నమూనా. ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రణాళికా శాఖ ఆధ్వర్యంలో పనిచేసే స్వర్ణ ఆంధ్ర పి4 ఫౌండేషన్ (SAPF) అమలు చేస్తోంది.

P4 మోడల్

- **మార్గదర్శులు**:ఆర్థికంగా సంపన్న పౌరులు, బలహీన కుటుంబాలకు మద్దతు మరియు మార్గనిర్దేశం చేయడానికి స్వచ్ఛందంగా ముందుకు వస్తారు.
- **బంగారు కుటుంబం**:మార్గదర్శుల నుండి ప్రత్యక్ష మద్దతు, మార్గదర్శకత్వం మరియు వనరులను పొందే ఆర్థికంగా బలహీనమైన కుటుంబాలు.

ప్రధాన లక్ష్యాలుచురుకైన సామాజిక భాగస్వామ్యం, సామాజిక బాధ్యతా భావాన్ని పెంపొందించడం, స్థిరమైన జీవనోపాధులను కల్పించడం, మరియు పేద కుటుంబాలకు ఆర్థిక సాధికారత కల్పించడం ద్వారా సంపూర్ణ పేదరిక నిర్మూలనను సాధించడమే ఈ కార్యక్రమం యొక్క లక్ష్యం.

సామర్థ్య నిర్మాణం

లెర్నింగ్ స్టేట్ ఇనిషియేటివ్మెరుగైన ప్రజా సేవలను అందించడానికి పరిపాలన, పరిపాలనా సామర్థ్యం, ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల నైపుణ్యాలు మరియు మొత్తం సంస్థాగత సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడంపై ప్రభుత్వం తీవ్రంగా దృష్టి సారిస్తోంది.

iGOT కర్మయోగి→ భారతదేశంలో ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల నిరంతర సామర్థ్య నిర్మాణానికి అంకితమైన ఐగాట్ కర్మయోగి డిజిటల్ లెర్నింగ్ ప్లాట్‌ఫామ్‌పై ఆంధ్రప్రదేశ్**అత్యుత్తమ పనితీరు కనబరుస్తున్న రాష్ట్రం** .

- **అందుబాటులో ఉన్న కోర్సులు**:4,290.

- **మొత్తం నమోదులు:**కోటికి పైగా.
- **కోర్సు పూర్తి చేసినవారు:**80 లక్షలకు పైగా.
- **ప్రాముఖ్యత:**ఈ భారీ డిజిటల్ అభ్యాస స్వీకరణ నిరంతర అభ్యాసాన్ని, మెరుగైన పరిపాలనను, మెరుగైన ప్రజా సేవల పంపిణీని మరియు అత్యంత నైపుణ్యం కలిగిన పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని నిర్ధారిస్తుంది.

స్వర్ణ ఆంధ్ర విజన్ 2047తో అనుసంధానం

ఈ అధ్యాయంలో సమర్పించిన వ్యూహాలు మరియు సమాచారం స్వర్ణ ఆంధ్ర విజన్ 2047 యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలకు నేరుగా మద్దతు ఇస్తున్నాయి. తీవ్రమైన పేదరిక నిర్మూలన, భారీ ఉపాధి కల్పన, మానవ వనరుల అభివృద్ధి, ఉన్నత నైపుణ్యాల పెంపు, సమ్మిళిత వృద్ధి మరియు పటిష్టమైన సంస్థాగత పాలనపై దృష్టి సారించడం ద్వారా, రాష్ట్రం తన దీర్ఘకాలిక దార్శనికతకు పటిష్టమైన పునాది వేస్తోంది.

13. డేటా ఆధారిత పాలన

డేటా ఆధారిత పాలనకు పరిచయం

పరిపాలన, విధాన రూపకల్పన, సేవల పంపిణీ, పారదర్శకత మరియు నిర్ణయాలు తీసుకోవడాన్ని మెరుగుపరచడానికి డేటా, డిజిటల్ సాంకేతికతలు, కృత్రిమ మేధస్సు (AI) మరియు నిజ-సమయ సమాచార వ్యవస్థలను క్రమపద్ధతిలో ఉపయోగించడాన్ని డేటా-ఆధారిత పరిపాలన అంటారు.

ప్రధాన లక్ష్యాలుడేటా ఆధారిత విధానాన్ని అవలంబించడం యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యాలలో ప్రజా సేవల పంపిణీని మెరుగుపరచడం, పారదర్శకత మరియు జవాబుదారీతనాన్ని పెంచడం, సాక్ష్యాధారిత విధాన రూపకల్పనను సాధ్యం చేయడం, పౌర కేంద్రీకృత పాలనను బలోపేతం చేయడం, విపత్తు సంసిద్ధతను మెరుగుపరచడం మరియు అభివృద్ధి ఫలితాలను నిజ సమయంలో పర్యవేక్షించడం వంటివి ఉన్నాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కీలక అంశాలు

రాష్ట్రం ఒక పటిష్టమైన డిజిటల్ పర్యావరణ వ్యవస్థను సృష్టించడానికి తన పాలనా చట్రంలో అనేక అధునాతన సాంకేతికతలను అనుసంధానించింది. వీటిలోని కీలక అంశాలలో ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (AI), బ్లాక్‌చెయిన్ టెక్నాలజీ, రియల్-టైమ్ గవర్నెన్స్, వాట్సాప్ గవర్నెన్స్, కీలక పనితీరు సూచికలు (KPIలు), క్లైమేట్ ఇంటెలిజెన్స్ సిస్టమ్స్ మరియు డిజిటల్ వెరిఫికేషన్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు ఉన్నాయి.

మన మిత్ర: వాట్సాప్ పాలన

మన మిత్ర అనేది ఆంధ్రప్రదేశ్ యొక్క వినూత్నమైన వాట్సాప్ ఆధారిత పాలన వేదిక. ఇది పౌరులకు అత్యంత సుపరిచితమైన మరియు సులభంగా అందుబాటులో ఉండే డిజిటల్ ఇంటర్‌ఫేస్ ద్వారా ప్రభుత్వ సేవలను పొందేందుకు వీలు కల్పిస్తుంది.

- **అందుబాటులో ఉన్న సేవలు:**ప్రస్తుతం మన మిత్ర ప్లాట్‌ఫారమ్‌లో 865 ప్రభుత్వ సేవలు అందుబాటులో ఉన్నాయి.
- **ప్రయోజనాలు:**ఈ ప్లాట్‌ఫారమ్ పౌరుల సులభ ప్రాప్యత కోసం ఒకే డిజిటల్ ఇంటర్‌ఫేస్‌ను అందిస్తుంది, వేగవంతమైన సేవల పంపిణీని నిర్ధారిస్తుంది, కాగితరహిత పాలనను ప్రోత్సహిస్తుంది, ప్రభుత్వ కార్యాలయాలకు భౌతిక సందర్శనలను గణనీయంగా తగ్గిస్తుంది మరియు మొత్తం పౌర భాగస్వామ్యాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది.

రియల్ టైమ్ గవర్నెన్స్ సొసైటీ (RTGS)

రియల్ టైమ్ గవర్నెన్స్ సొసైటీ (RTGS) అనేది రియల్ టైమ్ పర్యవేక్షణ, డేటా విశ్లేషణ, ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ అప్లికేషన్లు, విపత్తు నిర్వహణ మరియు సమగ్ర పాలన మద్దతు కోసం రాష్ట్ర నోడల్ ఏజెన్సీగా పనిచేస్తుంది.

- **AI-సామర్థ్యం గల ఏకీకృత శోధన ప్లాట్‌ఫారమ్:**2025–26 సంవత్సరంలో, RTGS ఒక ఏకీకృత AI-సామర్థ్యం గల శోధన ప్లాట్‌ఫారమ్‌ను కార్యాచరణలోకి తెచ్చింది.
- **ఉద్దేశం మరియు ప్రయోజనం:**ఈ వేదిక అధికారిక ప్రభుత్వ సమాచారాన్ని త్వరితగతిన పొందేందుకు వీలు కల్పిస్తుంది, ఉన్నత స్థాయి నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి తోడ్పడుతుంది, పరిపాలనా సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది, మరియు వివిధ ప్రభుత్వ శాఖలు తమ రోజువారీ కార్యకలాపాలను క్రమబద్ధీకరించుకోవడంలో సహాయపడుతుంది.

AP డిజి వెరిఫై: బ్లాక్‌చెయిన్ ఆధారిత ప్రమాణీకరణ

AP డిజి వెరిఫై అనేది అధికారిక పత్రాల సంపూర్ణ ప్రామాణికతను నిర్ధారించడానికి రూపొందించబడిన ఒక అత్యాధునిక బ్లాక్‌చెయిన్ ఆధారిత సర్టిఫికేట్ వెరిఫికేషన్ ప్లాట్‌ఫారమ్.

- **సాంకేతికత మరియు లక్ష్యాలు:**బ్లాక్‌చెయిన్ టెక్నాలజీని ఉపయోగించి, ఈ ప్లాట్‌ఫారమ్ సర్టిఫికేట్ మోసాన్ని నివారించడం, మాన్యువల్ ధృవీకరణ ఆలస్యాన్ని తొలగించడం, ట్యాంపర్-ప్రూఫ్ ప్రామాణీకరణను నిర్ధారించడం మరియు సురక్షితమైన డిజిటల్ ధృవీకరణను సాధ్యం చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **పనితీరు:**9.85 కోట్లకు పైగా సర్టిఫికెట్ రికార్డులు సిస్టమ్‌లోకి విజయవంతంగా అనుసంధానించబడ్డాయి.
- **ప్రయోజనాలు:**ఇది సురక్షితమైన ప్రామాణీకరణను నిర్ధారిస్తుంది, ధృవీకరణ ప్రక్రియలో పారదర్శకతను తీసుకువస్తుంది, వేగవంతమైన ప్రాసెసింగ్‌ను సాధ్యం చేస్తుంది, మోసాన్ని తగ్గిస్తుంది మరియు అత్యంత విశ్వసనీయమైన డిజిటల్ రికార్డులను సృష్టిస్తుంది.

ప్రధాన కార్యక్రమాలకు RTGS మద్దతు

RTGS అనేక ప్రతిష్టాత్మక రాష్ట్ర కార్యక్రమాలకు కీలకమైన డిజిటల్, విశ్లేషణాత్మక మరియు పర్యవేక్షణ మద్దతును అందిస్తుంది. ఇందులో జీరో పావర్టీ P4 మిషన్, AWARE 2.0 క్లైమేట్ ప్లాట్‌ఫామ్ మరియు స్వర్ణ ఆంధ్ర విజన్ కోసం సమగ్ర పర్యవేక్షణ ఫ్రేమ్‌వర్క్‌కు సాంకేతిక వెన్నెముకను అందించడం కూడా ఉంది.

AWARE 2.0: వాతావరణ ఇంటెలిజెన్స్ ప్లాట్‌ఫారమ్

అవేర్ 2.0→ ఆంధ్రప్రదేశ్ వాతావరణం మరియు ముందస్తు హెచ్చరిక పరిశోధన & స్థితిస్థాపకత పర్యావరణ వ్యవస్థ.ఇది రాష్ట్రం యొక్క అధునాతన ముందస్తు హెచ్చరిక మరియు వాతావరణ స్థితిస్థాపకత వేదిక.

- **ఉద్దేశ్యం**:ఇది విపత్తు నిర్వహణ, వాతావరణ సూచన, వాతావరణ స్థితిస్థాపకత, వ్యవసాయ సలహాలు, జలాశయ నిర్వహణ మరియు కాలుష్య పర్యవేక్షణను మెరుగుపరచడానికి శాస్త్రీయ మరియు పరిశీలనాత్మక డేటాను ఏకీకృతం చేస్తుంది.
- **డేటా మూలాలు**:జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ సంస్థలు, శాస్త్రీయ సంస్థలు, క్షేత్రస్థాయి వాతావరణ పరిశీలనలు మరియు ఉపగ్రహ డేటా నుండి సమాచారం సమీకరించబడింది.
- **కార్యాచరణ వినియోగ సందర్భాలు**:ఈ ప్లాట్‌ఫారమ్ ప్రస్తుతం విపత్తు నిర్వహణ, వ్యవసాయం, వాతావరణ సూచన, కాలుష్య పర్యవేక్షణ మరియు జలాశయ నిర్వహణ వంటి ప్రధాన రంగాలలో 42 కార్యాచరణ వినియోగ సందర్భాలకు మద్దతు ఇస్తుంది.
- **తుఫాను నిర్వహణ**:మొంత మరియు దిత్వా తుఫానుల నిర్వహణ సమయంలో AWARE 2.0 కీలకమైన మరియు అత్యంత ప్రభావవంతమైన పాత్ర పోషించింది. ఇది ముందస్తు హెచ్చరికలను అందించడం, విపత్తు సంసిద్ధతను నిర్ధారించడం, వేగవంతమైన ప్రతిస్పందన సమయాలను సాధ్యం చేయడం, విపత్తు నష్టాలను తగ్గించడం మరియు వివిధ విభాగాల మధ్య సమన్వయాన్ని మెరుగుపరచడం వంటివి చేసింది.

CARPE DIEMIAS

KPI-ఆధారిత పాలన

స్వర్ణ ఆంధ్ర @2047 విజన్ పురోగతిని కీలక పనితీరు సూచికల (KPIలు) ద్వారా నిరంతరం మరియు కఠినంగా పర్యవేక్షిస్తున్నారు.

- **లక్ష్యాలు**:విభాగాల పనితీరును కొలవడానికి, దార్శనికత అమలును పర్యవేక్షించడానికి, ప్రాంతీయ పురోగతిని పోల్చడానికి, సాక్ష్యాధారిత పాలనను సాధ్యం చేయడానికి మరియు మొత్తం జవాబుదారీతనాన్ని మెరుగుపరచడానికి KPIలను ఉపయోగిస్తారు.
- **ప్రాముఖ్యత**:ఈ డేటా ఆధారిత పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ, పనితీరులోని లోపాలను గుర్తించడానికి, విధానాల అమలును మెరుగుపరచడానికి, క్షేత్రస్థాయి వాస్తవ ఫలితాలను పర్యవేక్షించడానికి, మరియు రాష్ట్ర వనరులను అత్యంత సమర్థవంతంగా వినియోగించుకునేలా చూడటానికి ప్రభుత్వానికి సహాయపడుతుంది.

స్వర్ణ ఆంధ్ర 2047తో ఫీచర్లు

ఆంధ్రప్రదేశ్ డేటా ఆధారిత పాలన నమూనా రియల్-టైమ్ పర్యవేక్షణ, ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్, బ్లాక్‌చెయిన్, డిజిటల్ ప్రజా సేవలు, పౌర భాగస్వామ్యం, పారదర్శకత, జవాబుదారీతనం మరియు డేటా ఆధారిత నిర్ణయాలకు ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది.

దృష్టితో అనుసంధానండేటా ఆధారిత పాలన, పరిపాలన యొక్క మొత్తం నాణ్యతను మెరుగుపరచడం, వ్యవస్థపై ప్రజల విశ్వాసాన్ని పెంపొందించడం, పరిపాలనా సామర్థ్యాన్ని పెంచడం, అత్యంత పౌర-కేంద్రీకృత సేవలను అందించడం మరియు సుస్థిరమైన, దీర్ఘకాలిక అభివృద్ధికి మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా స్వర్ణ ఆంధ్ర విజన్ 2047కు నేరుగా తోడ్పడుతుంది.

CARPE DIEMIAS